

Vrijheid onder druk

Een diner pensant over nieuwe betekenissen
van humanisme en vrijzinnigheid
in de eeuw van de zinzoekers

*Zondag 1 oktober 2017
De Nieuwe Liefde
Amsterdam*

‘Ik bepaal zelf hoe ik mijn leven inricht.’ De woorden klinken ons vertrouwd. Ze horen bij het vrije westen. Toch klinken ze in 2017 minder vanzelfsprekend dan enkele decennia geleden. Hoe komt dat? Dat is de vraag die we op 1 oktober in De Rode Hoed zullen opwerpen, in korte lezingen, tafelgesprekken, met muziek en cabaret, al etend en drinkend.

Vrijheid onder druk, wat betekent dat? Je kunt het op drie manieren begrijpen.

1. Vrijheid staat op veel plaatsen in de wereld onder druk: overal daar waar overheden het heft in eigen handen nemen en de democratie inruilen voor nationalistische, populistische en soms religieuze idealen van eenheid en een vaste identiteit: de vrije pers, oppositiepartijen, andersdenkenden en andersgelovigen, homoseksuelen, migranten en vluchtelingen, vrouwen – ze komen dan in de problemen. Gaan we terug naar tijden van dwang en onderdrukking?
2. Maar de vrijheid die we lang als verworvenheid zagen, de vrijheid van de vrije markt waarop iedereen ondernemer kan zijn van eigen bestaan, staat evengoed onder druk. Wat voor mensbeeld zit daarachter, en kunnen we, willen we wel ieder voor zich onze levens inrichten? Het neoliberale marktdenken dat het Europa van de EU domineert, en de terugtrekkende overheden die daarbij horen, leiden tot een harde wereld, waarin velen buiten de boot vallen. De levensvragen van mensen komen in de schaduw te staan van de wil om te presteren en renderen.
3. De vrijheid staat dus op meer dan één manier onder druk. En dat betekent dat wij zelf onder druk staan om nieuwe benaderingen van vrijheid uit te vinden. En dan

gaat het over de politiek, over het denken van de wetenschappers, maar ook over de concrete praktijk van onze levens. Dan gaat het over verbeelding en over de visuele cultuur, over morele dilemma's, over zin zoeken en nieuwe rituelen, over mensbeelden, en over dat lastige grensgebied tussen controle en overgave.

Drie keer vrijheid onder druk. Hoe gaan we verder? Die vraag stellen de humanistische en vrijzinnig-religieuze tradities binnen en buiten Nederland al honderden jaren. Daarom nemen we op 1 oktober die rijke tradities als startpunt – je vindt ze in de literatuur, de kunsten, in de kerken, in maatschappelijke en politieke bewegingen, je vindt ze overal waar de verbeeldingskracht het wint van de status quo. *De vreemde vrijheid*, een essay van Laurens ten Kate over nieuwe betekenissen van vrijzinnigheid en humanisme, dient als inspiratiebron.

Met bijdragen van:

- * Janneke Stegeman, 'theoloog van het jaar', programmamedewerker De Nieuwe Liefde
- * René ten Bos, 'filosoof des vaderlands', hoogleraar filosofie van de bedrijfswetenschappen, Radbouduniversiteit Nijmegen
- * Enis Odaci, eindredacteur NieuwWij en voorzitter Humanislam
- * Laurens ten Kate, bijzonder hoogleraar vrijzinnige religiositeit en humanisme, Universiteit voor Humanistiek Utrecht

Gastvrouw en leiding:

- * Wies Houweling, secretaris SSVG

Met medewerking van:

Muziek, cabaret
Het Vrijzinnig Universitair Netwerk (VUN)

VOORLOPIG PROGRAMMA

16.30 Inloop, thee, koffie, drankjes

17.00 **Opening**

Laurens ten Kate leidt het thema van het diner pensant in, en formuleert vragen die straks aan de tafels kunnen worden besproken

17.15 'Vrije geluiden': muzikaal intermezzo

17.30 **Aan tafel**

Kennismaking; de in de opening verwoorde vragen worden besproken aan de tafels onder leiding van leden van het VUN

18.00 **Respons** op de vragen van Laurens ten Kate

Janneke Stegeman, Enis Odaci en René ten Bos brengen het gesprek verder door hun antwoorden te geven op de in de opening verwoorde vragen

18.30 Voorgerecht (tapas opgediend aan tafel)

Na de sprekers beluisterd te hebben, wordt het gesprek voortgezet en formuleren de tafels hun eigen vragen, in antwoord op de sprekers. De leden van het VUN leiden weer het gesprek, en de vragen worden na afloop in beeld gebracht

19.00 'Vrije grappen': intermezzo met cabaret

19.15 Hoofdgerecht (buffet)

De tafels kunnen dit deel van het diner pensant vrij invullen

20.00 Het vraag-gesprek

De sprekers nemen opnieuw het woord, en reageren op de in beeld gevraagde vragen van de tafels, en gaan met elkaar en met de zaal in gesprek

20.30 Nagerecht (aan tafel opgediend)

Nabespreking van het thema. De tafels formuleren elk een afrondende 'hamvraag'. Deze kan in woorden of in beelden of in een combinatie van beide uitgedrukt worden. De hamvragen worden weer in beeld gebracht

21.00 Koffie (aan tafel geschonken)

De sprekers geven kort hun overdenkingen en bedenkingen bij de hamvragen van de tafels, en geven aan hoe ze verder willen met de vragen

21.30 Einde van het diner pensant 'Vrijheid onder druk'

Ieder die wil en kan is welkom aan de bar om na te praten